

EERSTE ERVARINGEN MET HET POLIKLINISCH WERPEN

ing. A. Hoofs, Onderzoeksassistent
H. Bardeel, Stagiaire Hogere Landbouwschool te Den Bosch

De allereerste ervaringen met de Profibox op het Varkensproefbedrijf Sterksel zijn goed. Door het lage uitvalspercentage en een goede groei, leidt het poliklinisch werpen voor de gehele zoogperiode tot betere technische resultaten en minder veterinaire behandelingen. Dit zijn ervaringen van een oriënterend onderzoek, dat de afgelopen maanden op Sterksel heeft plaatsgevonden. Na de reconstructie zal het onderzoek naar het poliklinisch werpen pas echt van start gaan.

Onder poliklinisch werpen wordt verstaan het afbiggen in een ideaal ingerichte en gecontroleerde omgeving. Door het creëren van optimale omstandigheden tijdens de geboorte en de eerste kritieke dagen daarna, kan de biggensterfte worden teruggedrongen.

In nummer 6 (1987) van Praktijkonderzoek Varkenshouderij is al uitvoerig ingegaan op het poliklinisch werpen met als voorbeeld de Profibox. Vooruitlopend op het onderzoek naar de mogelijkheden van het poliklinisch werpen, zijn in oktober 1987 twee van deze Profiboxen geplaatst op het Varkensproefbedrijf Sterksel. Over enkele maanden wordt een nieuwe afdeling ingericht met tien Profiboxen. De resultaten die in dit artikel worden weergegeven, hebben dus betrekking op de oriënterende onderzoeksfase.

Hierbij moet de opmerking geplaatst worden dat de Profiboxen nu zijn geplaatst in een minder optimaal ingerichte afdeling (vooral ten aanzien van klimaatregeling) en dat er zo nu en dan biggen van een kraamopfokafdeling naar de Profibox zijn overgelegd in verband met het standaardiseren van de tomen. Deze biggen zijn dus niet poliklinisch geboren.

Tabel 1: Technische resultaten Profibox

	Profi box	Controle
aantal tomen	32	32
toomgrootte	11,5	10,7
grootgebrachte biggen per toom	10,7	9,3
gemiddeld geboortegewicht (gr)	1.572	1.573
gewichtstoename tijdens zoogperiode per toom (kg)	1.819	1.584
speenleeftijd (dgn)	26,9	27,7
groei (gr/dag)	198	191
uitval hele zoogperiode (%)	7,3	12,8

Technische resultaten

In tabel 1 staan de technische resultaten van de biggen die in de Profibox zijn geboren (inclusief overgelegde biggen) en ongeveer 4 dagen daarna naar een normaal kraamopfokhok zijn gegaan. Daarnaast staan gegevens van controlebiggen die in deze kraamopfokafdeling zijn geboren. De controlezeugen komen qua ras en pariteit overeen met de zeugen uit de Profibox.

Er is doelbewust gestreefd om grotere tomen in de Profiboxen te plaatsen om de bovengrens te leren kennen. Doodliggen gebeurt immers eerder, als er meer biggen in het hok rondlopen.

Van de grotere tomen die in de Profibox zijn geboren, blijven relatief meer biggen in leven. Het uitvalspercentage bij de Profibox over de hele zoogperiode ligt dan ook **5,5%** lager. Relatief gezien is het verschil in uitvalspercentage nog groter, omdat de Profibox start met **1,4** big per toom meer. Vooral de zwakkere biggen hebben een grotere

kans op overleven. Ook blijkt dat het percentage doodliggers tot bijna nul is gedaald.

In de periode dat de biggen in de Profibox verblijven, is het verschil eveneens **5,5%** (uitval: **3,2%** tegen **8,7%**). Mede dankzij de speciale constructie waarbij de biggennesten pneumatisch dalen als de zeug gaat staan, is er in de Profibox nog maar één big doodgelegd. Als gevolg van het goede **kimaat** in de nesten, zijn de biggen na de geboorte snel droog en nemen ze snel en veel biest op. Daardoor zijn de biggen uiterst vitaal. Verkleumen van biggen komt niet voor. Hierdoor hebben ook lichte biggen in de Profibox een grotere overlevingskans.

De uitval in de periode na de Profibox is voor beide groepen gelijk (**4,1%**).

De tomen zijn hier zoveel mogelijk bij elkaar gehouden, wat een verklaring kan zijn voor het toch nog hoge percentage biggen die vermageren.

Tabel 2: **Oorzaken uitval %**

	Profibox	spenen	controle	spenen
periode (dg)	0-4	4	0-4	4
oorzaken:				
- doodliggen	0,3	0,6	2,3	0,3
- vermageren	1,3	2,7	2,9	2,0
- licht gewicht	0,8	0,5	2,6	1,5
- diversen	0,8	0,3	0,9	0,3
Totaal uitval	3,2	4,1	8,7	4,1

Tabel 3: **Veterinaire gegevens van biggen over de gehele zoogperiode**

	Profibox		Controle	
	aantal tomen	aantal gespeende biggen	aantal tomen	aantal gespeende biggen
	33	349	33	308
veterinaire behandeling	percentage behandelde biggen	aantal behandelingen per big	percentage behandelde biggen	aantal behandelingen per big
diarree	0,3	2,0	14,2	1,3
gewrichtsontsteking	26,4	1,4	33,8	1,4
kreupel	1,4	1,0	0,3	1,0
hoesten	1,2	1,0	6,8	1,9
achterblijvers	2,6	1,0	2,9	1,0
diversen	0,3	3,0	1,0	1,0
totaal/gemiddeld	32,1	1,3	59,1	1,4

Veterinaire behandelingen biggen

In tabel 2 staan de veterinaire gegevens van de biggen over de gehele zoogperiode. Het aantal biggen uit de Profibox dat een veterinaire behandeling heeft gehad, is bijna de helft van dat in de controlegroep. Het aantal behandelingen per behandelde big is vrijwel gelijk. Biggen uit de Profiboxen blijken veel minder last te hebben van diarree en hoesten en iets minder van gewrichtsontsteking. Een verklaring hiervoor kan liggen in het feit dat de weerstand van biggen uit de Profibox beter is door een grotere en snellere biestopname. Ook het gunstige nestklimaat en de hygiënische omstandigheden hebben een positieve invloed op de gezondheidstoestand van de biggen.

Overige ervaringen met de Profibox

De Profibox vraagt meer arbeid dan een gangbaar kraamopfokhok. Zeugen en biggen moeten een keer vaker worden overgeplaatst en er moet een afdeling meer worden gereinigd. Omdat de biggen niet over een roostervloer beschikken, moeten de nesten worden ingestrooid. Vooral het schoonmaken van de nesten is arbeidsintensief. De eerste dagen hebben de biggen nog geen stabiel mestpatroon. Na enkele dagen wordt er vooral in de hoeken gemest. De nesten worden soms ook door de zeug bevuild, doordat deze voor het rooster op de dichte vloer urineert, ondanks een krap ingestelde boxlengte. Bij een nieuw type Profibox is het rooster daarom iets langer gemaakt.

De drinkbakjes zijn in de huidige boxuitvoering op de nestvloer gemonteerd. Daardoor zijn ze vrijwel constant met strooisel bevuild, ofschoon er elke 20 minuten automatisch water door wordt gespoeld. In het nieuwe type Profibox zijn de bakjes iets hoger gemonteerd waardoor minder snel bevuiling op zal treden. Als de bakjes schoon zijn, drinken de biggen er wel regelmatig uit. Het is overigens de vraag of het nodig is om aan biggen van enkele dagen water te verstrekken.

Biggen die zich voor of achter de zeug bevinden als de nesten zakken, kunnen theoretisch gezien nog worden doodgelegd. In de praktijk duikelen deze biggen vrijwel meteen in één van de nesten. Zeugen hebben soms problemen met overeind komen. Vanuit liggende positie gaat de zeug eerst zitten waardoor de nesten naar beneden zakken. Bij het gaan staan schiet er soms een achterpoot van het rooster in het naar beneden gezakte big-

gennest.

De biggen zijn snel en gemakkelijk te vangen voor behandelingen, door de nesten te laten zakken. Door de speciaal gevormde werpbeugel en de verhoogde boxopstelling, is de zeug altijd goed bereikbaar voor assistentie bij verlossingen. Er zijn tot nu toe nog geen storingen opgetreden.

Alternatieven

Omdat de eerste resultaten met de Profibox zeer positief zijn maar de prijs van de box hoog is, zullen ook goedkopere alternatieven worden onderzocht. Bij een eerste ontwerp is uitgegaan van de Proctorbox. Dit is een smalle box met een beweegbare, door een hydraulische cilinder geremde onderste buis, die de zeug opvangt bij het gaan liggen, waardoor de kans op doodliggen vermindert.

De box is voorzien van de een biggenblazer die de luchtstroom van voor naar achter onder de zeug doorblaast en dus niet in één van de biggen-nesten blaast.

Aan weerszijden van de box is een elektrisch, aan drie zijden verwarmd biggennest (Van de Glind) geplaatst.

Net als bij de Profibox wordt een opklapbare doorzichtige bovenkant met naar beneden hangende flap aan het nest gemonteerd. Door geen dode hoeken in het hok aan te brengen, wordt het gebruik van het nest wellicht bevorderd.

De kosten van dit poliklinische kraamhok worden geraamd tussen f 5.000,- en f 6.000,-.

Tot slot

Het oriënterend onderzoek geeft aan dat met de Profibox goede resultaten te behalen zijn, ook bij grote tomen.

De Profibox past dus in het principe van poliklinisch werpen. Of poliklinisch werpen voor de praktijk haalbaar is, zal nog moeten worden onderzocht. Vragen die nog beantwoord moeten worden, zijn: Hoe moet de verdere zoogfase eruit zien en hoe dient het management te zijn bij poliklinisch werpen?

Eind dit jaar worden op het Varkensproefbedrijf 10 Profiboxen geplaatst. Daarnaast worden enkele afdelingen ingericht ten behoeve van multisuckling tijdens de zoogfase (verschillende hokontwerpen). Het onderzoek naar de perspectieven van poliklinisch werpen zal dan pas echt van start gaan.